

List izhaja vsak petek

n velja za navadne naročnike s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za četrt leta 80 sold. — Kdor sam po-nj pošilja, plača 2 g. 50 s. Za ude kat.-pol. društva je naročnina določena v društv. pravilih. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. pri knjigarju Sohar-ju na Travniku.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravniku in sovredniku Matiji Kravanja-i v nunskih ulicah h šte. 386. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. — Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 s.; če trikrat, 15 s.; za kolek vsakrat 30 s.

Pretres sedanjih šolskih postav.

II.

Po tem, ko bi bila izročena občinam skrb za šolske prostorije, ostali bi kot skupni stroški za šole: Vsa plačila učiteljem, nagrade voditeljem in duhovnikom, stroški za naučna sredstva itd. Ti bi se morali razmerniše razdeliti, nego so sedaj. V ta namen je pomisliti, da plačujemo zraven davkov v denarji, tudi krven davek. Navadno se pa na prvega skoraj edino oziramo, posebno, ko merimo predpravice in veljavo državljanov, n. p. kaj velja občinar brez premoženja? Ne glasuje li po njem njegovo premoženje, naj gre za katerokoli volitev, bodisi v občinskih, okrajnih ali deželnih zadevah? Ko gre za skladovne ceste ali druge občne naprave, ne obvelja li vse po večini večih davkoplačalcev? Edino o razdeljitvi jako občutljivega davka — krvnega namreč — so vsi državljani enaki. Prav! in niso li šole zastran ljudstva? So mari zastran polja, gojzdov, tvornic in družega premoženja? Šola naj bi bila takó osnovana, da uživa lahko slehern državljan njene dobrote. Zato morajo biti šole povsod v revnih in bolj-ših krajih. Da si morejo napraviti in vzdrževati tudi revni kraji dobre šole, treba vzajemne podpore. Ugovor: „Zakaj bi mi drugim (revnim krajem) šole vzdrževali“ je prazen. Pretresovaje socialno (družbinsko) življenje se prepričamo, da ima premožniši večji dobiček od ubozega, nego ima ubožec od premožnega državljana; n. p. posestniku skopajo kopači (ubogi najemniki) vinograd. Kedó ima večji dobiček, posestnik ali najemniki? Neka tvornica ima čez leto 50.000 čistega dobička.

Kedó ga uživa? Kedor ima zdrav um, pritrudi zgorenji trditvi. Kar velja pa o poedinih državljanih, velja tudi o različnih krajih.

Preiskovaje družbinske razmere, prišli bi na to, da so premožniši kraji dolžni, revniše podpirati. Podpirajo jih pa na najplemenitiši način s tem, da jim pripomagajo k duševnemu razvitku. —

Ako se opiramo na vse rečeno, mogla bi prav za prav država — skupno — za vse šolstvo skrbeti, kakor skrbi za sodnije in druge državne urade. Ker pa to ni lahko izpeljati, bilo bi mnogo pravičniše, nego je zdaj, razdeliti šolske doklade tako-le: Eno tretjino stroškov za šole naj bi prevzela občina sama, v kateri je šola; eno tretjino naj bi skladale vse občine politiškega okraja; eno tretjino pa vse občine vseh okrajev vse dežele.

Vse stroške za meščanske ali za srednje (deželne) šole, izvzemši prostorije, ki bi jih priskrbela dotična občina, imela bi skladati cela dežela. Naše okoliščine so take, da celó naj večje občine ne bi mogle vzdržavati takih šol, ki so nam vendarle prav potrebne.

Dopisi.

V Kanalu, 26. marca. Velika dunajska razstava je pred durmi. Tisti, ki mislijo v njo kaj poslati, so po dotičnih deželnih komisijah pohvaljene reči deloma že povezali, povili ali pa po zabojih (kištah) pospravili, da jih na odkazano jim me-

sto odpošljejo. Kdor pa za razstavo namenjenih reči doslé še ni bil zgotovil, se te dni pri razstavni komisiji oglašá, da dobi postavno dovoljenje svoj izdelek na Dunaj poslati. Upamo, da bode tudi naša Slovenija v njej zastopana po tem, kar so naši za napredek vneti možaki sè svojim umom in dlanom lepega in koristnega izdelali. Kakor vselej, kedar je šlo za kaj enacega, se bodo najbrž tudi sedaj najbolj obnesli Kranjci, zlasti pa vrli Gorenjci. Tudi iz naše poknežene grofije pojde marsikaj na Dunaj; celó naš Kanal bo tam zastopan: pošlje namreč eno celo mesto v razstavo.

Mesto na Dunaj?! — bode kak „Gl.“-ov bralec vskliknil —, kakšno neki je to mesto, ki se da premestiti in razstaviti! Iz samega lesa je in pa trdega papirja, brez kamena in cementa. Oglejte si goriško staro mesto, — grad od trdnjave na vrhu doli do prvostolne (vélike) cerkve od ene ene strani, in do novega sv. Antona pa do nove ceste od druge strani, in imate precej dober pojem o legi tega umetnega za dunajsko svetovno razstavo namenjenega mesta.

To z velikim trudom in nenavadno natančnostjo sestavljeno umno delo ti kaže — po površnem op-su — naslednje reči: Na enem voglu vidiš lepo cerkev, na drugem velik palač v najumetnišem slogu. Tu vidiš žago in mlin, tam staro z bršlinom premreženo zidovje, ktero je časa zob že razjedel. Kraj poti najdeš čudno kapelico (znamenje), ki memogredočega težaka k molitvi vabi. Po ulicah stojé napreženi vozovi, pred kosarno pa vojaki „en plene parade.“ Pred lepo z vrtom in prostornim dvoriščem ovenčano hišo vlačí dekla vodo iz vodnjaka, na samotnem od ceste oddaljenem kraji se pa otroci igrajo. Tudi drevja in vinske trte ne manjka mestu, saj sadjoreja na Kanalskem ni na naj nižji stopinji Pokojni Štanič je učil Kanalce drevje cepiti in čediti, pa tudi sladko kapljico pridelavati.

Na najvišem homcu tega čudnega mesta imaš velikansk z močnim zidovjem obdan grad. Iz njegovih oken gledajo topovi (kanoni) na one, katerim bi na misel prišlo kak drev poškodovati ali pa kako hišo pleniti. Mesto je pred strelo obvarovano. Za to skrbé strelovodi na gradu pa tudi na drugih večih hišah.

In vse to je tako lepo in umetno sestavljeno, da človeku kar oči jemlje.

Kdo je to naredil? — Jožef Terčič, rojen Bric, kterege Kanalci pa lahko svojega imenujejo, ker je večino svojih let ž njimi preživel in se med njimi udomačil. Učen ni, saj zna komaj brati in za silo pisati, ali v tej vrsti umetnosti je pravi mojster, kakor trdé taki, ki umejo to stvar.

Zraven mnogovrstnih izdelkov iz „nebeškega kraljestva“ kitajskega bodo toraj Dunajčani občudovali tudi delo kanalskega uma in dlana.

Pa naj reče kdo, da nismo Kanalci za nič!

V Gorici, 29. marca. V „Slovenskem Narodu“ šte. 70, v dopisu „iz Gorice“ 22. marca tek. l. in v „Soči“ št. 15. v dopisu „iz Gorice“ 26. marca tek. t. l. je predsednik slov. čitalnice goriške na dve strani napaden; očita se mu namreč prvič, da v čitalnici nima pravega takta, ter da so mu socialne oblike tako malo znane, kakor da bi bil v Rovtah, a ne na Dunaju študiral, drugič pa, da bi bil osnoval novo politiško društvo v Gorici. Se ve, da obojno očitiranje prihaja iz tabora „mladih“ v Gorici.

Kar se tiče prvega očitanja, ne vem, ali bi se Stritarjev izrek, da se Slovenci na parketih vedajo, kakor drvar v cokljah, ne prilegal bolj goriškimi „mladimi“, nego čitalničnemu predsedniku; vsaj so oni letos svojo visoko socialno oliko v čitalnici goriški s tem sijajno dokazali, da se kot novi udje predsedniku še predstavili niso, kar se v vseh olikanih društvih špoga; da so se potem v občnem zboru prav surovo obnašali in že večletne in za čitalnico zaslužne društvenike javno razžalili, ter jih „obskurne“ imenovali. Nadalje so prišli ti monopolisti vseh ved in vseh socialnih oblik v čitalnico na ples, a plesali niso, in s tem društvo razžalili. A s tem še ne zadovoljni, so ti pri onem plesu prepričali predsednika iz trte zviti in škandal v dvorani provocirali in na tako stopinjo pritirali, da je bil predsednik za vzdržanje redu prisiljen, pokazati jim duri.

Ako bi se bil naš predsednik gledé na socialne oblike kaj shujšal, ne bi bilo se temu čuditi, ako se premisli, s kake baže olikanci mora občevati.

Visoko znanost v socialnih oblikah nekterih gospodov spričujejo tudi njih izjave v društveni knjigi za želje i pritožbe, in ako bi hotel odbor zbirko iz njih sestaviti in priobčiti, bila bi ta gotovo eden najmikavniših izdelkov slovenske literature.

Da pa predsednik goriške čitalnice ne bi znal biti tako neolikan, kakor ti gospodje med svet trobijo, temu zna biti v dokaz, da je on oseba v Gorici od vseh prebivalcev jako spoštovana, in pa faktum, da je bil od ustanovitve čitalnice v Gorici skoraj vsako leto v odbor izvoljen, in sicer vsakrat ali za tajnika ali za predsednika. To da, kar se socialnih oblik tiče, to je reč okusa, in vsak jih sodi po svoji šegi.

Kar se tiče očitanja, da bi bil čitalnični predsednik med ustanovitelji političkega društva „Gorica“ v Gorici, mora se mu ta čin, ako je resničen, bolj v zaslugo in čast šteti, a ne da bi se mu to očitalo.

V ta namen hočem nasprotnike tega društva pozorne storiti na dopise v „Slov. Narodu“, in sicer v štev. 24, 29, 51, i 53 leta 1871.

V št. 24. piše dopisnik „iz Gorice“ o političkem društvu „Soča“ tako le: „Opaziti moram še, da se je bilo zbralo nad 40 društvenikov in da nimam pravega zaupanja v to, da bi sedanji odbor „Soče“ imel zadosti moči in pa zaupanja med slovenskim ljudstvom na Goriškem, da bode politički tednik izdajal, ker za tako početje bi trebalo, da bi bile vse moči goriških rodoljubov združene, ktere so žalibog še razcepljene.“

V štev. 29. piše dopisnik „iz Gorice“: „..... Zategadelj je najbolje, da si Slovenci na Goriškem osnujejo in ustanovijo za se posebno narodno-katoliško-politiško-društvo, ker le tako jim bode mogoče, vse svoje moči združiti in svoje pravice vsestransko, krepko in zdatno braniti..... Da se bode sloga sopot storila, je treba, da „Soča“ postane zmerno društvo, in da spremeni svoje ime v narodno kat.-polit.-društvo „Sloga.“

Le tako bode mogoče, združiti sopot vse moči na Goriško-Slovenskem, v vseh vprašanih složno postopati in vse svoje pravice vsestransko, krepko, zdatno in neustrašljivo tirjati in braniti. Tedaj goriški rodoljubi na noge in brez odlašanja.“

V št. 51. pripoveduje dopisnik — Z — „iz goriške okolice“, kako so bili nekateri družabniki Soče“ v občnem zboru 15. aprila 1871 poskusili slogu in spravo med Slovenci na Goriškem storiti s tem, da bi se tak odbor v „Sočo“ volil, po dogovoru obeh strank, da bi si potem obe stranki podali roke v spravo, in se zedinile vse moči cele grofije goriške v združeno delovanje na korist naroda slovenskega.

Potem sklene omenjeni dopisnik tako: „Ali pri volitvi se je pokazalo, da stari odbor ni hotel pristopiti občni želji po slogi, ampak da hoče „Sočo“ v svojih rokah obdržati in po svoje naprej politikovati. Po mnogih agitacijah, kterih tu ne bom javno našteval, da nesloge še bolj ne utrjujem, so bili z nova izvoljeni vsi stari odborniki, in upanje, da se složimo vsi, splavalo je po Soči v morje.“

Opomniti je, da so bili skoraj vsi inteligentni udje „Soče“ za spravo in da so tudi tako volili.“

V št. 53. govori dopisnik „od Soče“ pomilovaje neslogo med Slovenci na Goriškem med drugim tako: „..... pa tudi „Soča“ nima popolnega zaupanja med Slovenci. Tudi ona je premalo razširjena po deželi. Njena nemoč se je posebno pri lanskim volitvah v deželni zbor pokazala; da ne more biti pri njej vse tako, kakor bi moralo biti, razodeli so nam v žalost, Lahom v veselje zadnji občni zbori njeni..... Factum, ki se ne da tajiti, je, da nima „Soča“ popolnega zaupanja med občinstvom. Kjer pa zaupanja ni, se ne more uspešno delovati.“

Tako smo tedaj na Goriškem prav za prav brez središča, v katerem bi se stekale vse rodoljubne moči v duševno in gmotno narodovo korist. Če hočemo v javnosti kaj veljati, osnujmo si v Gorici za celo Goriško vse oklepajoče narodno političko društvo, ki naj bi svoje blagodejne moči razlivalo po Soči in Vipavi. To je živo čutená potreba in naj bolj goreča želja vseh zavedenih slovenskih deželanov.“

Tako so mislili, govorili, in pisali odlični rodoljubi od vseh vetrov poknežene grofije goriške v letu 1871; tako je mislil tudi „Slovenski Narod“, ker je takim dopisom odpiral svoje predale, in toraj on sam spodbujal goriške rodoljube, naj bi nespravno „Sočo“ popustili in si osnovali političko društvo s takim značajem, da bode združiti zamoglo vse slovenske moči na Goriškem.

Ali — se vé — da „Slovenski Narod“ je bil oni čas pod modrim uredništvom resnično rodoljubnega ranjcega Tomšiča, v prvem polletju 1871, ves drug, nego je danes, in od tod izvira nedoslednost tega časopisa, kteri danas to graja, kar je lvalil v letu 1871.

Iz vseh navedenih citatov se da pa posneti, da ne čitalnični predsednik, ne Peter ne Pavel, ampak da je le živo čutená potreba in goreča želja vseh zavedenih Slovencev na Goriškem osnula in ustanovila slovensko-narodno-politiško društvo, društvo „Gorica“ v Gorici.

Zatoraj, slovenski rodoljubi goriške grofije, ne dajte se slepiti od nikoga in pristopite k novemu društvu, da se bode izpolnil njega namen: združiti vse slovenske moči na Goriškem v slavo in duševno in materialno korist našega naroda!

Ogled.

Avstrija. V notranji avstrijski politiki diši vse že po praznem, tako da nimamo skor kaj povedati. Tisti dan, ko smo sklepali poslednji „ogled“, dovršila je tudi veleoslavna gosposka zbornica svojo nalogo — potrdila je volilno reformo. 108 zbornikov je bilo nazočih, 93 jih je glasovalo za, 14 proti načrtu, ki je bil od odseka prišel tak, kakoršnega je bila poslala spodnja zbornica. Debate je bilo prav malo in vendar preveč. Dogovorili so se bili namreč gospodje, da opravijo vse prav suhoparno, ker že tako nič ne pomaga govoriti. Poljski velikaši so se res tega dogovora držali in njih načelnik in pooblaščenec Čartoriški je prav ob kratkem in rahlo povedal, zakaj da bodo Poljaki glasovali zoper reformo, in ušli celo niso, kakor njih rojaki v poslanski zbornici, vendar pa se je hotel poročevalc Lichtenfels te priliko poslužiti, da je Poljakom očital, da bi se radi odtrgali od Avstrije in napravili svoje nekdanje narodno kraljestvo. Vsi previdni politikarji in zlasti tudi ministri so si to za zlo vzeli, kajti vlada ni še obupala, da se slednjič Poljaki še z njo porazumejo. Razen omenjenih so govorili še grof Starhemberg, ki se je hotel že koj o svojem prvem vstopu v gosp. hišo z radikalnim govorom izkazati, in potem dva figuranta; eden (novi grški metropolit Hackmann) je hvalisal volilno ref. kot edino zveličalno za izhodni konec sveta (za Bukovino), drugi (grof Consolati) kot non plus ultra za južne Tirole, tako da je zdaj gotovo (!?) da se od solnčnega izhoda do zahoda vsa Cislahtanija osrečeno čuti po sprejeti

volilni reformi.— Vse to se je godilo leta 1873, v četrtek, 27. meseca marca, v stolnem mestu Dunaji. Zdaj ne manjka vol. reformi več družega, nego cesarjevega potrjenja; in tega se centralisti tako zanašajo, da delajo že priprave za direktne volitve (n. pr. na Pemskem).

2. aprila ste se začeli *delegaciji*; ali pridejo Poljaki, ali ne, se ne ve še; večina bi se neki rada uleležila teh sej. Oj, Poljaki!

Obrnimo se od občne politike k naši domači. Omenili smo že v enem poprejšnjih listov, da imajo v Ljubljani prepir zastran volitev v mestno starešinstvo. Odgovarjaje v tej zadevi „Sl. Narodu“ so „Novice“ od 26. marca med drugim pisale tudi te-le pomenljive besede: „Vsak dan je *razdor* očitniši med nami; zato je — kakor na Českem in poslednji čas na Goriškem — nujna potreba, da se *ločite* stranki z „Noviškim“ in „Narodovim“ programom (kakšnim? Ur. „Gl.“) in svoji se vstopijo k svojim ter se potem *odločno* vsak svoje stranke drži. Tisto „malo sem,“ „malo tje“ je piškav sad, kakor žalibog skušnja uči. *Naš narod bo*de v *odločnem času* že pokazal, na kateri strani on stoji, kakor je to že pokazal pri „Matičnih“ volitvah. Bolji je v *političnem* življenju očitni nasprotnik, nego potuhnen prijatelj.“ Tako „Nov.“ Pričakovati je bilo, da „Narodovci“ ne bodo vedeli nič nujnišega, nego — koj ločiti se od „starih“, s katerimi ni mogoče — kakor trdijo — vspešno politike delati. Ali, kako nas je osupnil „Narod“ v št. 30, in 31, v katerih v dolgih s citati iz českich časnikov podprtih razlaganjih odločno oporeka Noviškemu nasvetu in hoče Novičnike prisiliti k prisiljeni slogi, katero oni sami (Narodovci) v političkih in nepolitičkih ozirih spodkopavajo! Mi bi bili o ljubljanskih homatijah molčali, ko ne bi bile v zvezi z našimi goriškimi, na kar se tudi „Narod“ in „Novice“ sklicujejo. Do te stopinje pristranosti in nevednosti je „Nar.“ še malo kedaj dospel, kakor v sledečih vrstah: „... so si (mi, namreč) ustanovili časopisic, ki se kakor vitez don Kišot bori sè strašili svoje fantazije, in napadajo (mi, namreč) ter blatijo (!) „Sočo“ (hm!) in njene može (čujte!), ki so — goriške Slovence prav za prav še le k političnemu življenju izbudili.“ Take kolosalne nevednosti o naših goriških razmerah nismo še brali. Pa zdaj nimamo ni časa, ni volje, ni prostora, da bi nevedne podučevali, samo to recimo, da „Narodu“ vse odpustimo, ker besede, da se „Glas“ bori sè *strašili svoje fantazije*, kažejo, da je njegova nevednost nezadolžena. Oj, da bi bila le strašila naše fantazije, zoper kar se borimo! Vse, kar sicer „Nar.“ o „veri“ govori, zdi se nam, kakor mačka, kedar hodi krog vroče kaše. Saj se poznamo, gospodje; k čemu še citatov iz „Pokroka“? H koncu naj še pristavimo, da *mi* smo za slogo, ali le na taki podlagi, na kateri je sloga mogoča. Sloga, ki ima kal nesloge v sebi, ni gotovo ni Vam, ni nam po volji.

Vnanje države. V Švajci se katoliška cerkev tako brezozirno zatira, da še malo kje tako. Ker so se v katol. okraji bërnskega kantona duhovni (79) za svojega škofa potegnili in krivičnih vladnih povelj izpolnovati nočejo, so vsi ob službo dejani. Zvita vlada pravi zdaj, da je pomanjkanje duhovnov, zato da se mora začasno civilni zakon vpeljati. Sploh vlada zdaj večinski terorizem v skupščinah in, če pojde tako naprej, spelje se po abotnem večinovanji ljudovlada in ustavnost ad absurdum.

V Španji Karlisti vspešno napredujejo; Katalonija bo v kratkem vsa njihova; vzeli so ni davno mesto Berga in vjeli 500 vladinih vojakov. Po drugi strani kažejo že radikalni republikanci preočitno, kaj so. V Kadix-u je že prepovedano, v mestnih šolah veronauk učiti. Veliko skrb vzrokuje vladi v Madridu armada, v kateri ni zvestobe in ktera ni tedaj zanesljiva.

Domače novice.

(Nj. c. k. visokost nadvojvoda Karol Ludovik) se je v četrtek 27. marca o polnoči iz Gorice odpeljal čez Verono v Monako na Bavarskem, da obiše svojo prihodnjo nevesto Marijo, hčer nekdanjega portugalskega kralja Don Miguel-a Braganza-e, katero poroko je še le naznanil občinstvu, ko je bil v Gorico došel.

(Kanonika v Gorici) je Nj. Vel. z najvišim sklepom od 20. marca t. l. imenovalo prč. gosp. Andr. Legiša-o, kornega vikarja prvostolne cerkve v Gorici.

Razne vesti.

— *Kaj si ljudje vse ne izmislijo in — verujejo!* Te dni so se po Gorici čudne reči raznašale o nekaterih duhovnih v ipavski dolini. Kdor ima le kolikaj soli v glavi, je koj spoznal, koliko je resničnega na tem; vendar ne malo njih je to za gotovo vzelo in naprej trosilo. — Čudno pri tem je to da Goričani, ki o njih duhovnov ne poznajo ali le malo o njih zadevah in okoliščinah vedeti morejo, so pri tej priložnosti natanjko popisovali stanje in sploh vse okoliščine dotičnih duhovnikov. Kaj, ko bi bila fabrika teh takih novic v tistem taboru, v katerem se tudi druga obrekovanja in druge laži kujejo?

— Gg. Janez Golja in Jožef Bresch sta imenovana] tajnika, uni pri tominskem glavarstvu, ta pri sežanskem.

— V sežanskem šolskem okraji so te-le učiteljske službe do 9. aprila razpisane: III. vrste: v Štanjelu, Nabrežini, v Št. Polaji, v Štjaku in Rodiku; — IV. vrste v Avberji, v Kobiljglavi, v Kostanjevici, v Lipi, v Temnici, v Vojsčici, v Divači, v Kazljah, na Repentabru, v Štorjah in v Vatovljah; — podučiteljski službi v Sežani in v Komnu.

Gospodarske stvari.

O trtnej bolezni in žveplanji trt.

(Iz „Gospodarskega Lista.“)

Žalosten je spomin na pret. leto, v katerem nam je hudobna trtna holezen, to je ona majhna gljivica (plenjava-Oidium Tuccheri) uničila sladko nado in trgateg.

Ali pogledjmo nekoliko, v kakem stanu so naše trte sedaj? Trtni les je po koži črnkast, kajti bilo je na njem polno gljivic. Te gljivice se množijo po trosih zelo hitro, in edino žveplo, o pravem času rabljeno, zamore jim odrezati nit življenja. Prevažna je stvar, da bi o njej ne govorili kaj več, in gotovo bo zanimivo, če povemo kaj o razvitku te bolezni.

Naj prej se je ta bolezen pokazala na Angležkem in v Franciji, in dokazano je, da se je nahajala le na tistih trtah, ktere so ondotni vrtnarji odgojevali v za to pripravljenih rastlinskih hramih, in od tod se je preselil v vinograde strašni sovražnik.

Zunanja znamenja zamorejo dokazati nazočnost te gljivice, ki se razprostira po koži mladik, po perji, po hlastini, jagodih; starih škorjastih delov ne napada.

Še denes se učenjaki o gljivici prepirajo; eni trde, da je gljivica *vzrok*, drugi, da je *nasledek* bolezni. Kolikor smo mi o tem preiskavali, moramo reči, da je vzrok, in nikar nasledek bolezni, kajti v znotranjej uredbi trtne rastline ne nahajamo nikakošne prenaredbe; gljivica se širi le po površji kože, nikakor se ne vriva v notranje dele. To pa tudi do sedan skušnje spričujejo kajti v začetku zamoremo z žveplom uničiti nadaljni razvitek gljivice.

Ta gljivica pa je zelo okužljiva, kajti neizmerno hitro je njeno plodenje po trosih, in ravno ta njena lastnost zopet spričuje, da je ona vzrok bolezni, kajti prav zdrava trta postane v kratkem bolaa, če je le do nje prišla gljivica, kar je prav lahko, kajti naj manjši veter jo lahko zanese.

Znamenja so sledeča: V začetku postaja lepo zelena barva mladike, kjer se je vgnjezdila gljivica, temneja, potem kolikor se holj širi, toliko temneje črnikaste barve. Sicer še tako zelo razširjena gljivica ne more popolnem uničiti življenja rastline; perje in mladike zamorejo nadaljevati razvitek, toda

sad trte, to je, grozdje zelo trpi. Jagoda napadena še v prvi mladosti ostanejo klaverna, poginejo, razpokajo in odpadejo.

Kakor pri raznih boleznih govorimo o epidemični lastnosti, tako tudi pri tej trtni bolezni, in zelo težavno je odgovoriti, kedaj da bo jenjala, kar nas vinorejce gotovo naj več zanima. Pomislimo le, kako nas je mučila bolezen krompirja, sviloprejk! Res je v poslednjih letih nekoliko pojenjala ta bolezen, toda lansko leto nam je, žali Bog! pa nasprotno pričala, da se zopet povrača in ravno v pret. letu je napadla ta bolezen vinograde, kraje, v katerih je poprej še nikedar ni bilo. Letošnja zima, vedno mokro vreme bo gotovo ugodno razvitku te bolezni, kakor sploh vseh gljivičnih, gobjastih rastlin. Navetovani so bili že naj različnejši pomočki, vendar je žveplo naj gotoveje in boljše sredstvo. Treba je pa vedeti, kedaj, in kolikokrat moramo žvepljati.

Koj, ko začenjajo trte le nekoliko poganjati, moramo žvepljati.

Drugi krat moramo žvepljati, predno trta cvete; tretjokrat, ko je trta odcvela.

Če po izvršenem žveplanju dežuje, treba brez odloga zopet žvepljati, kajti dež opere žveplo, vspeh je tedaj uničen.

Iz tega vidimo, da moramo koj o prvem razvitku začeti, kajti ravno v tem stanu je trtica in so vsi njeni deli mehkužni in boleznij naj bolj podvrženi.

Pa tudi po 3. žveplanju moramo večkrat in prav pogostoma obiskati trte, in, če le kolikaj zapazimo sumljivega, hitro sezimo po žveplu in potrosimo celo trto z njim. Sploh bi bilo prav, da se obranimo nevarnosti, da še 4. krat na vsak način žvepljamo, ko je že grozdček precejšen.

Če smo tolikrat žvepljali in vsikedar v lepem vremenu, nadjati se smemo dobre trgatve. Dež sicer zelo nagaja, vendar nas ne sme v rog vgoati: delo mora biti, če tudi 10 krat, ponovljeno.

K sklepu hočemo še omeniti, v čem da je moč žvepla. Napravlja se žveplenasta kislina, ki je zelo pokončljiva in uničuje rastlinsko življenje.

Pa mogoče je, da v prah zmleto žveplo, potroseno na

trto, že samo kot žveplo zadostuje, kajti, kjer je ono, ne more se nadalje širiti škodljiva gljivica.

Rekli smo, da gljivica se zelo hitro širi, in le nekoliko vznemirjen zrak zanese tisoče trosov dalječ okrog. To nam pa vелеve, da moramo vsi žvepljati, ako hočemo uničiti hudega gljivičnega sovražnika. En sam sicer z neutrudljivostjo zamore obvarovati in rešiti vsaj nekoliko trt, toda veliko vpesniše bo, če bi vsi in povsod žvepljali. Če tako delamo, upati smemo, da pride čas, ko nas ne bo nadlegovala ta nesreča. Da tak čas pride, bodimo pač skrbni, in tedaj vsi vinorejci poprimimo se letos neutrudljivo žveplanja, zmaga bo gotova. Le kmalu pripravite vse, orodje in dotično žveplo, da o pravem času pričnemo z delom, kajti koj v zibelji moramo uničiti grdega sovražnika.

Poslano.

V 12. listu „Soče“ t. l. beremo v dopisu iz *Dutovlj* od 10. marca med drugim sledeče: „Prihodnjo nedeljo gremo po naši stari navadi v cerkev k službi božji; gospod se spravijo na leco in mej drugim so pričeli tudi naše občinarje zmerjati, jih z „olikovci — oblikovci“ pitati, jim očitati, da so brezverski itd.

To obrekovanje je zbudilo v naši občini veliko nevoljo, ker je gola, grda laž. Naš gospod, ki bivajo pri nas že 16 let in kterege zasluge za našo občino v šolskih in gospodarstvenih zadevah ves bližnji in tudi daljni Kras pozna, so se res ono nedeljo po navadi obrnili do svojih farmanov in jih opominjali in svarili, da naj se varujejo onih, ki se prištevajo tako znanim „olikancem“, ki pa so v resnici neolikanci, ker brezverski, da ne zadušijo v sebi semena božje besede in si ne pustijo puliti iz src zaklada sv. vere. Povod takim besedam so bile besede nedeljskega evangelija. Ako se kdo zarad tega razžaljenega čuti, niso tega krivi naš duhovni gospod, marveč dotičnega vest, ki mu očita, da ga one besede zadevajo.

V Dutovljah, 29. marca 1873.

Podpisanih 5 občinskih mož.

PODDRUŽNICA

Eskomptne Banke Štajarske

V G O R I C I.

Kreditna udeležitev.

S prvim aprilom je pričela svoje delovanje **direktna udeležitev** pri tej banki ter sta se odločila

**torek in
sreda**

vsakega tedna do 11. ure dopoldne, da se vročijo menjice deležnikov, koje se bodo izplačevale tisti dan ob uradnjiskih urah popoldne.

Povabljeni so vsi kupci, obrtniki, tvorničarji i posamezniki, tukajšnji kakor zunanji naše dežele, da se udeležijo te koristne ustanove in da se neposrednje obrnejo do banke, kjer bodo dobili vseh potrebnih pojasnil.